

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจผู้อ่านที่มีต่อหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัย ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษารวมทั้งนำมาพัฒนาสร้างเครื่องมือในการวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1.แนวคิดเกี่ยวกับสื่อหนังสือพิมพ์
- 2.แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์
- 3.แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร
- 4.แนวคิดการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
- 5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับข่าวหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อมวลชนที่มีความสำคัญ และได้รับความนิยมมาตั้งแต่ในอดีต จนถึงปัจจุบัน ในการบริโภคจากประชาชน เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย ราคาไม่สูงมาก ปัจจุบันมีการพัฒนาเป็นไปอย่างมาก โดยการนำหนังสือพิมพ์เข้ายังสื่อออนไลน์ เรียกว่า “หนังสือพิมพ์ออนไลน์” สามารถรับชมอ่านข่าวสารผ่านโทรศัพท์มือถือได้ทุกที่ ซึ่งมีความรวดเร็วไวมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ประชาชนได้รับความสะดวก และมีความแม่นยำ ถูกต้อง

หนังสือพิมพ์ (Newspapers) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นโดยนำเสนอเรื่องราว ข่าวสารภาพ และ ความ คิดเห็น ในลักษณะของแผ่นพิมพ์ แผ่นใหญ่ ที่ใช้วิธีการพับรวมกัน ซึ่งสื่อสิ่งพิมพ์ชนิดนี้ได้พิมพ์ออกเผยแพร่ทั้งลักษณะ หนังสือพิมพ์รายวัน, รายสัปดาห์ และรายเดือน มีความสำคัญเป็นสิ่งพิมพ์ในสังคมไทย มีหลายแบบหลายลักษณะ มีทั้งที่พิมพ์ในวงจำกัด และที่พิมพ์แพร่หลายทั่วไป ตามความต้องการของสังคมและจุดมุ่งหมายของผู้ผลิต ยิ่งในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยกำลังก้าวสู่การเป็นประเทศในกลุ่มอุตสาหกรรม ทำให้ประชาชนมีความต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารที่ดี ที่ถูกต้อง กว้างขวางและมีประสิทธิภาพ ในบรรดาสื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอข้อมูลในปัจจุบันสื่อสิ่งพิมพ์นับเป็นสื่อที่สำคัญสิ่งหนึ่ง ที่สามารถตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้ ทำหน้าที่เป็น

สื่อมวลชนชนิดหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญไม่แพ้สื่ออื่นๆ เปรียบเสมือนสื่อกลางหรือกระจกสะท้อนให้เห็นลักษณะต่าง ๆ ของสังคมบ้านเมืองหรือของประเทศนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคมประเพณีและวัฒนธรรม โดยทำหน้าที่และบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล การนำเสนอ แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ดังนั้นบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ก็คือ การกระทำหรือการสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ได้ส่งผล กำลังส่งผลหรือจะส่งผลต่อชีวิตและสังคม (สรลักษณ์ พงษ์โพธิ์, 2556: 27-32)

หนังสือพิมพ์ถือว่าเป็นองค์กรที่มนุษย์เป็นผู้ก่อตั้งขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์ และมีความคาดหวังว่าหนังสือพิมพ์จะเป็นสถาบันสาธารณะ ในการทำหน้าที่แจ้งข่าวสารให้กับประชาชน และสังคมเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ชุมชนให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน ตรงไปตรงมา แต่ก็ยังเป็นสถาบันเป็นธุรกิจของภาคเอกชน หวังผลประโยชน์ในเรื่องของผลกำไร

สำหรับการจัดการองค์กรหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ มักประกอบด้วยหน่วยสำคัญ คือ บรรณาธิการบริหาร หัวหน้ากองบรรณาธิการ บรรณาธิการข่าว หัวหน้าข่าว บรรณาธิการบทความ สารคดี บรรณาธิการฝ่ายตรวจต้นฉบับ ผู้เรียบเรียงข่าว หรือรีไรเตอร์ ผู้สื่อข่าว ช่างภาพ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดหารวบรวมข่าวสารข้อมูล ข้อเขียน รวมไปถึงภาพประกอบข่าวสาร มีการตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับข่าวข้อเขียน ภาพข่าว และภาพประกอบข่าว คัดกรองต้นฉบับ และการจัดหน้า ประสานกับผู้พิสูจน์อักษร บรรณาธิการ กองจัดการ กองการตลาด และส่งเสริมการขาย และกองการผลิต แต่ละกองต้องมีการทำงานประสานกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จ ทั้งนี้โครงสร้างกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แต่ละองค์กร จะมีองค์ประกอบปลีกย่อยแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมกับภารกิจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งในแต่ละหนังสือพิมพ์ โดยขึ้นอยู่กับนโยบายของหนังสือพิมพ์นั้นๆ (บุปผา บุญสมสุข, 2556: 17-18)

บทบาทหน้าที่ของสื่อสิ่งพิมพ์

1. บทบาทการเป็นนายทวารประตูข่าว (เคิร์ต เลวิน (kurt Lewin)) นักสังคมวิทยา อ้างถึงใน สรลักษณ์ พงษ์โพธิ์, 2556: 32) ได้ให้ความหมายของนายทวารประตูข่าว หรือคนเฝ้าประตูว่า คือบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางในช่องทางการสื่อสาร เป็นผู้ตัดสินใจข่าวสารที่ตนได้รับมานั้น จะส่งไปยังมวลชนหรือไม่และส่งไปอย่างไร บุคคลผู้ทำหน้าที่นี้มักได้แก่ บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว นักข่าว ซึ่งจะต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกและเสนอข่าวสารไปยังประชาชน

2. บทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร มีบทบาทในการแจ้งข่าวสารให้ประชาชนทราบ เสาะหาข้อเท็จจริง รายงานแบบเจาะลึก รวมไปถึงการรายงานเชิงสืบสวน เปิดโปง

3. บทบาทการเป็นสุนัชม้า คือ

-เฝ้าจับตาดูการปฏิบัติงานของรัฐบาล เจ้าหน้าที่รัฐ ว่าการทำงานตามหน้าที่ ตามนโยบายหรือไม่

-พิทักษ์ ปกป้อง ผลประโยชน์ของประชาชน จากกลุ่มอิทธิพล นักการเมือง

-เตือนหรือเฝ้า ให้เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ทำตามหน้าที่อันที่ถูกต้อง หรือละเว้นการกระทำไม่ถูกต้อง และเตือนให้ประชาชนระวังกลลวงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น

4. เป็นเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์

-รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือเอกชน

-ตรวจสอบการปฏิบัติงาน หรือพฤติกรรมที่ถูกร้องเรียนพร้อมหาข้อเท็จจริง มา รายงาน

-ตรวจสอบสื่อด้วยกันเองในเชิงจริยธรรม และจรรยาบรรณ
หน้าที่ของสื่อสิ่งพิมพ์

-ให้ข่าวสารและรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่างๆ

-เป็นแหล่งกลางในการนำเสนอความคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

-ให้สาระและความบันเทิง

-ให้ความรู้ทางการศึกษาและบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

-ให้บริการด้านธุรกิจการค้า

อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์ มีความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้กระทำการ กับผู้ถูกระทำการ ในลักษณะที่ผู้กระทำทำการลงไปโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ อันมีผลให้ผู้ถูกระทำการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือทัศนคติเป็นไปตามความมุ่งหมาย หรือสอดคล้องกับผู้กระทำการ และเป็นเครื่องมือสื่อสารของสังคมซึ่งช่วยให้คนในสังคมมีความเข้าใจกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ในฐานะที่ผู้ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ก็จำเป็นต้องใส่ใจความเคลื่อนไหวของสังคม และถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมาทางสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนั้นสื่อสิ่งพิมพ์และสังคมจึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อกัน อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์และสังคม พอจะนำมา กล่าวได้ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์นี้ ถือว่า เป็นเครื่องมือในการสื่อสารภาพสะท้อนของสังคม ซึ่งช่วยให้ประโยชน์ทางการศึกษา นำไปสู่ทำให้คนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างกว้างขวางขึ้น
2. ช่วยทำหน้าที่เป็นสื่อบันทึกภาพสังคม ค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อถือ รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่
3. ช่วยในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารทั้งในภาคธุรกิจเอกชนและภาครัฐบาล
4. เป็นสื่อในการช่วยเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ รวมถึงความเสมอภาคของประชาชน เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปในวิถีทางที่ให้เกิดความถูกต้องยุติธรรม

ลักษณะอิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์

1. ไม่มีอิทธิพล หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ได้ทำลงไปเพื่อให้ผู้อ่านเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรม แต่ไม่บังเกิดผล
 2. อิทธิพลเบี่ยงเบน หมายถึง เมื่อสื่อสิ่งพิมพ์ได้ทำลงไปแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรม ที่ไม่ตรงกับเจตนาของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น
 3. อิทธิพลในทางลบ หมายถึง การกระทำของสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติพฤติกรรม แต่ผู้อ่านได้เปลี่ยนแปลงไปในทางตรงกันข้าม ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น
 4. อิทธิพลในทางบวก หมายถึง เมื่อสื่อสิ่งพิมพ์ได้เสนอข่าวแล้วทำให้ผู้อ่านเกิดการเปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนทัศนคติตามที่สื่อสิ่งพิมพ์นั้นต้องการ
- ส่วนวัตถุประสงค์ของหนังสือพิมพ์ทำหน้าที่สื่อพิมพ์ว่ามีอยู่ 4 ประการด้วยกัน ดังนี้
1. เพื่อแจ้งข่าว เป็นวัตถุประสงค์ประการสำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์
 2. เพื่อเป็นสื่อกลางสร้างความเข้าใจอันถูกต้องให้เกิดขึ้นระหว่างชุมชนกับรัฐบาล รวมทั้งประชาชนกับประชาชนด้วยกัน
 3. เพื่อแนะนำ ให้การศึกษาแก่ประชาชนให้ทราบถึงเรื่องที่ควรทราบ เพื่อเตรียมตัว เพื่อความรู้หรือเพื่อสวัสดิการ เป็นต้น
 4. เพื่อให้ความหยุดหย่อนบันเทิง เป็นการให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและการพักผ่อนหย่อนใจแก่ผู้อ่านไปพร้อมกับการอ่านด้วย

จากแนวคิดที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์สำคัญของการทำหน้าที่สื่อพิมพ์คือ การเสนอข่าวสารให้ประชาชนทราบ และยังมีวัตถุประสงค์อื่นๆร่วมด้วย เช่น การให้ความบันเทิง

ตลอดจนให้สาระความรู้ต่างๆแก่ผู้อ่าน คุณลักษณะของหนังสือพิมพ์มีลักษณะในตัวของมันเองแฝงไว้ ซึ่งความพิเศษหลายประการในที่นี่จะขอล่าวโดยสรุป ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่มีความถูกต้อง ในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายในปัจจุบัน หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีความถูกต้องที่สุด

2. หนังสือพิมพ์เป็นที่แพร่หลายทั่วไป หาซื้อได้ง่าย เพราะว่าการที่มีต้นทุนในการผลิตต่ำ และอีกประการหนึ่งก็คือวิทยุ โทรทัศน์ เป็นสื่อที่ต้องใช้ไฟฟ้าประกอบ

3. หนังสือพิมพ์นั้นเมื่อซื้อมาแล้วอ่านเมื่อใดก็ตามได้ตามอารมณ์ เรื่องที่ลงในหนังสือพิมพ์มีหลายรส

4. หนังสือพิมพ์นั้นเสนอภาพและข่าวเรื่องราวที่สามารถเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานได้ คงสภาพนานเมื่อประสงค์อ่านหรืออ้างอิงก็ได้

5. หนังสือพิมพ์ให้ข่าวสารและรายละเอียดได้ลึกซึ้งมากกว่าวิทยุโทรทัศน์

6. หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่แตกต่างไปจากสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ข่าวสารต่างๆเป็นเรื่องใหม่ น่าสนใจ ชักจูงใจให้อยากอ่าน อ่านแล้วเกิดความรู้และเข้าใจ เหตุการณ์ต่างๆมีข้อมูลในการตัดสินใจบางกรณี ทำให้มองเหตุการณ์ต่างๆด้วยทัศนคติอันกว้างและพัฒนาคำรู้สึกนึกคิดเป็นอย่างดี

เมื่อเปรียบเทียบหนังสือพิมพ์กับสื่อมวลชนประเภทอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการเสนอข่าวหรือเรื่องราวต่างๆแล้วพบว่าหนังสือพิมพ์มีข้อได้เปรียบ ดังนี้

1. ด้านความเชื่อถือได้(reliability) คนเรามักจะมั่นใจในสิ่งที่ได้อ่านมากกว่าสิ่งที่ได้ยินและแม้ว่าโทรทัศน์จะทำให้เราเห็นภาพก็จริงแต่เป็นการเห็นภาพเพียงแวบเดียวหนังสือพิมพ์จึงให้ความมั่นใจต่อผู้รับสารในประการนี้มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น

2. ด้านความสมบูรณ์(completeness)หนังสือพิมพ์ย่อมาให้รายละเอียดของข่าวสารได้มากกว่าวิทยุโทรทัศน์

3. ด้านการอ้างอิง(deferability)ผู้อ่านหนังสือพิมพ์สามารถกลับมาอ่านเรื่องราวที่ได้อ่านแล้วอีกครั้งหรือหลายครั้งก็ได้และอ่านในเวลาใดก็ได้ ส่วนวิทยุและโทรทัศน์นั้นผู้ฟังและผู้ชมจะต้องไม่พลาดเวลาออกอากาศ

4. ด้านการย้ำ(repetition)หนังสือพิมพ์อาจลงข่าวเดียวกันติดต่อกันหลายวันและทุกครั้งมีรายละเอียดเพิ่มเติมซึ่งอาจน่าเบื่อสำหรับผู้รู้ แต่ก็เป็นการกระตุ้นสื่อมวลชนให้เกิดการตื่นเน้น เกิดอารมณ์ มีการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีและช่วยเผยแพร่ต่อกันไปวิทยุอาจรายงานข่าวซ้ำกันได้ก็จริง

แต่มีโอกาสน้อยที่จะเติมรายละเอียด ส่วนโทรทัศน์มีโอกาสเสนอข่าวซึ่งน้อยกว่าวิทยุและมีโอกาสขยายความได้น้อยกว่าหนังสือพิมพ์

ประเภทของหนังสือพิมพ์

โดยปกติหนังสือพิมพ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะการให้ความสำคัญของข่าวหรือลักษณะเนื้อหา ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ประชานิยม (quantitative / popular newspaper) บางครั้งเรียกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ เนื้อหาในหนังสือพิมพ์มักเป็นข่าวเร้าอารมณ์ (sensational news) เช่น ข่าวอาชญากรรม อุบัติเหตุ ภัยพิบัติ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับเพศ ข่าวบุคคล ข่าวความขัดแย้งความรุนแรงต่างๆ ข่าวเหล่านี้มักเป็นข่าวที่คนทั่วไปสนใจตามปฏุนิยม (human interest) เป็นข่าวที่ให้ผลตอบแทนทางอารมณ์ได้ทันที (immediate reward news)

2. หนังสือพิมพ์คุณภาพ (Qualitative newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นการเสนอข่าวที่ต้องใช้ความรู้ในการอ่านเป็นหลัก เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวสังคม ข่าวการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เรื่องราวเหล่านี้มักให้ผลตอบแทนหรือคุณค่าแก่ผู้อ่านในระยะยาว (delayed reward) ผู้ติดตามอ่านมักเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ประเภทแรก

หนังสือพิมพ์ในปัจจุบันบางฉบับพยายามเสนอเนื้อหาทั้งแนวหนังสือพิมพ์ปริมาณและหนังสือพิมพ์คุณภาพผสมผสานกัน จึงมีการจำแนกหนังสือพิมพ์ตามเนื้อหาขึ้นมาอีกหนึ่งประเภทได้แก่ หนังสือพิมพ์ทั้งปริมาณทั้งคุณภาพ

เนื้อหาของหนังสือพิมพ์

1. ข่าว เป็นเนื้อหามูลฐานของหนังสือพิมพ์มีความสำคัญต่อหนังสือพิมพ์มากที่สุดสมัยเริ่มแรกที่มีหนังสือพิมพ์แข่งขันกันน้อยนั้น มักจะเสนอเนื้อหาข่าวสารเป็นส่วนใหญ่ เช่น ข่าวการเมือง ข่าวอาชญากรรม เป็นต้น แต่ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์มีคู่แข่งชั้นประเภทอื่นๆ มาก จึงต้องมีการเน้นเนื้อหาด้านสาระบันเทิงด้วย เพื่อให้สามารถแข่งขันกับสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ ได้แต่อย่างไรก็ตามเนื้อหาสาระบันเทิงเป็นเพียงผลพลอยได้ที่จะช่วยให้หนังสือพิมพ์มีจำนวนจำหน่ายสูงขึ้นและมีความหนาแน่นมากขึ้นเท่านั้น

2. บทบรรณาธิการและคอลัมน์เนื้อหาอีกอย่างหนึ่งของหนังสือพิมพ์ได้แก่บทบรรณาธิการและคอลัมน์ต่างๆ บทบรรณาธิการเป็นความเห็นของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม

หรือเรื่องที่เสนอเป็นข่าวอยู่ขณะนั้น ส่วนคอลัมน์ คือบทความหรือข้อเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ลงพิมพ์เป็นประจำในหนังสือพิมพ์

3. บทความ สารคดี และบันเทิงคดีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเนื้อหาหนังสือพิมพ์ เนื้อหาประเภทนี้จะลงไปคละไปกับข่าวตลอดทั้งฉบับ เป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาให้ผู้อ่าน นอกเหนือไปจากข่าว เนื้อหาประเภทนี้มีมากน้อยเพียงได้ย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ประเภท และนโยบายของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเป็นสำคัญ เนื้อหาที่มีในหนังสือพิมพ์สามารถจำแนกเป็นหมวดหมู่ได้ ดังนี้

- 1.ข่าวสำคัญ ซึ่งรวมหัวข่าวก่อนหน้าที่สำคัญไว้หน้าหนึ่ง และมีรายละเอียดอยู่ในหน้าอื่นๆ
- 2.บทนำ เป็นหน้าบทบรรณาธิการ และการสรุปรายงาน หรือวิเคราะห์ข่าวต่างๆ
- 3.คอลัมน์ เป็นคอลัมน์ประจำมีผู้เขียนหรือเจ้าของคอลัมน์ประจำนำเสนอวิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์ต่างๆตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวทางสังคม และการเมือง
- 4.บทความ เสนอบทความทางการเมืองและบทความทางวิชาการด้านต่างๆโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการ
- 5.สังคม นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลกับบุคคล และกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นในหน่วยงาน สถาบัน หรือวงการต่างๆเช่น สังคมธุรกิจ สังคมภูมิภาค
- 6.ต่างประเทศ เสนอข่าวและการวิเคราะห์ข่าวหรือเหตุการณ์ในต่างประเทศ
- 7.ธุรกิจ การตลาด การเงิน การคลัง หุ้น เสนอข่าว สถิติ รายงานความเคลื่อนไหว หน่วยงาน การคลัง ธนาคาร ตลาดหลักทรัพย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 8.การศึกษา อาจรวมถึงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม นำเสนอข่าวและบทความที่เกี่ยวข้องกับบุคคล และเหตุการณ์ในวงการศึกษ การศาสนา และศิลปวัฒนธรรมในบางฉบับอาจแยกเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมไว้คนละหมวด
- 9.กีฬาเป็นหัวข้อเรื่องสำคัญที่มีอยู่ในทุกฉบับ นำเสนอ ข่าว ความเคลื่อนไหว บทความเกี่ยวกับการกีฬาทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 10.อาชญากรรม เสนอข่าวและวิเคราะห์เกี่ยวกับอาชญากรรม อุบัติเหตุ อุบัติภัยต่างๆ
- 11.เรื่องบันเทิง เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและกิจกรรมด้านการบันเทิง เช่น นิยาย ภาพยนตร์บันเทิงทีวีสังคมดารา
- 12.โฆษณา มีทั้งโฆษณาขนาดใหญ่เต็มหน้าและการโฆษณาย่อย
- 13.เยาวชน นำเสนอเรื่องราว ข้อคิด ความรู้ทั่วไปสำหรับเยาวชน

14.วิชาการด้านต่างๆ เช่นภาษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเกษตร ฯลฯ

15.เรื่องเบ็ดเตล็ดอื่นๆ สารคดีหรือบทความพิเศษ แฟชั่น งานฝีมือ การท่องเที่ยว ความคิดเห็นจากผู้อ่าน การพยากรณ์โชคชะตา(พรพัฒน์ สุวรรณรัตน์,อนุรักษ์ สงค์เกื้อ,2553: 10-13)

โดยขอล่าวสรุปของแนวคิดเกี่ยวกับข่าวหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อตัวแทนของสื่อมวลชน มีหน้าที่ในการเสนอข่าวสารแก่สาธารณชน ที่มีความนิยมมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะสามารถเข้าถึงผู้รับสาร หรือประชาชนได้ง่าย เนื่องจากมีราคาถูก โดยมีการนำเสนอรายงานข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เสนอแนะแนวทางแก้สังคมในรูปของบทความ ความคิดเห็น หรือข้อทักท้วงต่างๆ รวมถึงความบันเทิง โดยหนังสือพิมพ์ ทำหน้าที่เสมือนสุนัขยาม เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ให้กับประชาชน แต่การรับสารนั้น อาจก่อให้เกิดข้อดี และข้อเสียมากมาย ขึ้นอยู่กับตัวของรับสาร การทำวิจัยจึงนำแนวคิดนี้มาใช้ศึกษาประกอบการวิเคราะห์ถึงอิทธิพลบทบาทหน้าที่ของสื่อหนังสือพิมพ์ จะช่วยในการอธิบาย วิเคราะห์ผลเพิ่มเติมถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อหนังสือพิมพ์ ในฐานะที่เป็นตัวแทนของสื่อมวลชนต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์

การศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษากลุ่มผู้รับสารเป็นสำคัญ ที่มีความหลากหลาย และต้องวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้รับสาร เพื่อดูความสัมพันธ์ต่างๆ ทางด้านประชากรศาสตร์ที่จะศึกษา ของผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะลักษณะทางประชากร (Demographic Characteristics) ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา และสถานทางเศรษฐกิจและสังคม โดยผู้รับข่าวสารที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันจะมีพฤติกรรม ความสนใจ ในการรับข่าวสารแตกต่างกัน เพื่อทำความเข้าใจความเกี่ยวพันระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการรับสาร มีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดด้านประชากรศาสตร์เชื่อว่า คนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป การสื่อสารจัดเป็นพฤติกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ดังนั้นนักวิชาการสื่อสารบางกลุ่มเชื่อว่า พฤติกรรมสื่อสารของบุคคลที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันน่าจะมีพฤติกรรมสื่อสารต่างกันด้วย พฤติกรรมสื่อสารนอกจากจะหมายถึง การเลือกใช้ถ้อยคำในภาษาการให้ข้อมูลภาษา ตลอดจนกลยุทธ์ต่างๆในการสื่อสารให้สำเร็จสมประสงค์แล้ว ยังรวมไปถึงการเลือกใช้สื่อ หรือการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆตามที่ต้องการ งานวิจัยที่ใช้แนวคิดทฤษฎีประชากรศึกษามักจะมองหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการเปิดรับสารจากสื่อต่างๆ

เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในแต่ละกลุ่มประชากรย่อมมีกิจกรรมและการดำเนินชีวิต ตลอดจนเวลาว่างที่แตกต่างกัน คุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ได้ผลักดันให้คนที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกันต้องมีกิจกรรมในทำนองเดียวกัน และพฤติกรรมต่างๆก็คล้ายคลึงหรือเหมือนกัน

กล่าวได้ว่า ผู้รับสารที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างๆร่วมกันย่อมมีทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน ลักษณะทางประชากรศาสตร์นั้นได้แก่

1. อายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม โดยทั่วไปแล้วคนที่มีอายุน้อยมักจะมีประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน ทำให้ทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมแตกต่างกันตามไปด้วย ดังนั้นลักษณะการใช้สื่อมวลชนจึงแตกต่างกัน คนที่มีอายุมาก มักจะใช้สื่อเพื่อแสวงหาข่าวสารหนักๆมากกว่าเพื่อความบันเทิง

2. เพศ ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยมและทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทของคนแต่ละเพศเอาไว้ต่างกัน

3. การศึกษา เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทัศนคติและพฤติกรรมแตกต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงจะได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะเป็นผู้มีความรู้กว้างขวางและเข้าใจสารได้ดี แต่จะเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรง่ายๆถ้าไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลเพียงพอ โดยทั่วไปแล้วคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย และมักใช้สื่อประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ในขณะที่คนซึ่งมีการศึกษาน้อย จะใช้สื่อประเภทวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ แต่หากมีเวลาจำกัดก็มักจะแสวงหาข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อประเภทอื่น

4. สถานทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยม เป้าหมายและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ผู้มีรายได้สูงจะใช้สื่อมวลชนมาก และใช้สื่อมวลชนเพื่อแสวงหาข่าวสารหรือเรื่องราวหนักๆ เช่น อ่าน ดู ฟัง เรื่องการเมืองปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ(จิราพร รุจิวัฒนกร, 2556: 5-6)

5. อาชีพ และลักษณะการรวมกลุ่มของผู้ฟัง ลักษณะอาชีพหรือลักษณะแห่งการรวมกลุ่มจะบ่งบอกลักษณะเฉพาะของบุคคล ช่วงเวลาที่เปิดรับข่าวสาร เรื่องที่กลุ่มผู้ฟังสนใจเช่น กลุ่มชานาก็จะสนใจเกี่ยวกับเรื่องข้าว ราคาข้าว ปุ๋ย เป็นต้น ในบางกรณีคนที่มีอาชีพอย่างหนึ่งแต่อาจจะไปรวมกลุ่มกับคนที่มีอาชีพหนึ่งก็ได้ ซึ่งก็จะทำให้ความสนใจของเขาขยายวงกว้างออกไป

6. ศาสนาหรือกลุ่มความเชื่อในศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ อิสลาม หรือศาสนาคริสต์ หรืออื่นๆ ย่อมมีแนวคิด วัฒนธรรม ประเพณี และหลักการในการคิดตัดสินใจต่อการรับสารแตกต่างกันตามรายละเอียดปลีกย่อยของศาสนา ดังนั้นการสื่อสารหรือถ่ายทอดข้อมูลโดยการพิจารณา

ความแตกต่างทางศาสนาย่อมเป็นผลดีในการสามารถสื่อสารให้แก่ผู้รับสารได้อย่างถูกต้องและตรงกับความต้องการของผู้รับสารมากที่สุด

7.สถานภาพสมรส หมายถึง การครองเรือนซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น คนโสด สมรส หม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ ลักษณะความแตกต่างด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือทางด้านศาสนา ย่อมมีอิทธิพลต่อสถานภาพการสมรส ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการรับรู้ข่าวสาร สถานภาพสมรสของบุคคลจะบ่งบอกถึงควมมีอิสระในการตัดสินใจและอิทธิพลต่อกระบวนการคิดการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สตรีที่สมรส และสตรีโสดย่อมมีกระบวนการรับรู้ข่าวสารแตกต่างกันเนื่องจากสภาพครอบครัวและอิทธิพลของจำนวนบุคคลรอบข้าง(กอบกาญจน์ เจริญทอง,2556:16)

จึงอาจกล่าวโดยสรุปว่าการที่บุคคลจะแสวงหาข่าวสาร และเลือกเปิดรับข่าวสารนั้น ตามแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ต้องขึ้นอยู่กับความสอดคล้องของเนื้อหากับทัศนคติ ค่านิยมความเชื่อ และประสบการณ์ความดั้งเดิมของแต่ละบุคคล ซึ่งมีปัจจัยมาทั้งจากปัจจัยด้านบุคลิกภาพ และจิตวิทยาของแต่ละบุคคล ปัจจัยทางด้านสังคมและสภาพแวดล้อม และรวมถึงปัจจัยที่มาจากคุณลักษณะของสื่อหรือแหล่งสารแต่ละชนิดด้วย ซึ่งจะเป็นตัวแปรที่สำคัญในการศึกษาความสัมพันธ์ต่อรูปแบบการสื่อสารด้านอายุ เพศ การศึกษา และสถานทางเศรษฐกิจสังคม และพุทธศาสนา มีกระบวนการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน

แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร

การสื่อสารนั้นจัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์นอกเหนือจากปัจจัยสี่ที่มีความจำเป็นต่อความอยู่รอดของมนุษย์ ซึ่งได้แก่อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค แม้ว่าการสื่อสาร จะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความเป็นความตายของมนุษย์ เหมือนกับปัจจัยสี่ แต่การที่จะให้ได้มาซึ่งปัจจัยสี่เหล่านั้นย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างแน่นอน มนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ของตนและเพื่ออยู่ร่วมกันกับคนอื่นๆในสังคม การสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมากและประกอบด้วยคนจำนวนมากขึ้นเท่าใดการสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และสังคม จะนำมาซึ่งความสลับซับซ้อนหรือความสับสนต่างๆ จนอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจ และไม่แน่ใจแก่สมาชิกของสังคม

(เบคเกอร์ (Becker),1987 อ้างถึงใน พรนับพัน ชูพินิจ,2554:6) ได้ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสาร โดยจำแนกตามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ดังนี้

1. การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) คือ บุคคลที่จะแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อต้องการให้เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

2. การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) คือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจ เพื่ออยากรู้ เช่น การเปิดดูรายการข่าวโทรทัศน์ หรือขณะอ่านหนังสือพิมพ์ หากมีข้อมูลข่าวสารที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับตนเอง ก็จะทำให้ความเอาใจใส่อ่านหรือดูเป็นพิเศษ

3. การเปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity) คือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการกระทำ หรือความต้องการเรียนรู้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

(ชแรมม์ (Schramm), 1973 อ้างถึงใน พรนันทน์ ชูพินิจ, 2554:6) อธิบายพฤติกรรม การเปิดรับสื่อของผู้บริโภคมีปัจจัยต่างๆ ที่เข้ามา มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับสื่อและเนื้อหา ซึ่งมีดังนี้

1. ประสบการณ์ ผู้บริโภคย่อมมีประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับข่าวสารวัตถุประสงค์ สิ่งของ ฯลฯ ที่แตกต่างกันไป ประสบการณ์จึงเป็นตัวแปรที่ทำให้ผู้บริโภคแสวงหาข่าวสารที่เคยเห็นแตกต่างกัน

2. การประเมินประโยชน์ของข่าวสาร เนื่องจากผู้บริโภคจะแสวงหาข่าวสารที่ต้องการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสารจะช่วยให้ผู้บริโภคได้เรียนรู้ข่าวสารแต่ละอย่างมีประโยชน์ที่แตกต่างกัน และทำให้เกิดพัฒนาการ การปรับปรุง และรูปแบบการแสวงหาข่าวสาร

3. ภูมิหลังที่แตกต่างกันเป็นธรรมชาติของบุคคลที่จะสนใจสิ่งที่ไม่เคยพบหรือมีประสบการณ์มาก่อน รวมทั้งสนใจในความแตกต่าง หรือการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุประสงค์ของ หรือเรื่องราวต่างๆ ทำให้การเปิดรับข่าวสารแตกต่างกันไปตามสภาวะแวดล้อมของแต่ละคนที่มีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล

4. การศึกษาและสภาพแวดล้อม เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ขึ้นและเป็นตัวชี้พฤติกรรมสื่อสารของผู้บริโภคคนนั้น ทั้งพฤติกรรมในการเลือกรับสื่อ และเนื้อหาข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา จะช่วยให้ผู้บริโภค มีความสามารถในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ได้ดียิ่งขึ้น สามารถรับรู้ตีความหมายของข่าวสารได้ดี

5. ความสามารถในการรับสาร สภาพร่างกายและจิตใจของคนมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถในการรับข่าวสารของบุคคล กล่าวคือ สภาพร่างกายที่สมบูรณ์ มีอวัยวะครบถ้วน ประสาทสัมผัสทุกอย่างทำงานได้อย่างปกติ ย่อมอยู่ในสภาพที่รับข่าวสารได้ดีกว่าบุคคลที่มีความ

บกพร่องทางร่างกายและประสาทสัมผัส นอกจากนั้น สภาพร่างกายยังมีความสัมพันธ์กับสติปัญญาอีกด้วย การเปลี่ยนแปลงทางอายุที่สูงขึ้น ระยะเวลาที่ได้รับการศึกษา การเติบโตทางความคิด ย่อมมีความสัมพันธ์ทั้งทางบวกและทางลบต่อการใฝ่คว้าจิตใจ

6.บุคลิกภาพ บุคลิกภาพของผู้บริโภคแต่ละคนเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสาร ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การใฝ่คว้าจิตใจของผู้บริโภค มีการวิจัยที่แสดงว่าการนับถือตนเอง และความวิตกกังวล ของผู้บริโภคเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับอิทธิพลทางสังคม กล่าว คือ ผู้ที่มีความวิตกกังวลหรือตื่นเต้น มักจะได้รับอิทธิพลทางสังคมได้ง่าย และมีความใฝ่คว้าที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือหลีกเลี่ยงสังคม

7.อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้บริโภคแต่ละคนมีผลต่อความเข้าใจความหมาย หรืออาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจของข่าวสารที่รับ ถ้าผู้บริโภคมีอารมณ์ปกติ มีความพร้อมมีสมาธิต่อข่าวสารนั้น การสัมฤทธิ์ผลของการสื่อสารย่อมมีมากกว่าผู้บริโภคที่ไม่มีอารมณ์กับข่าวสารนั้น

8.ทัศนคติ เป็นตัวแปรที่อยู่ระหว่างการรับ และการตอบสนองต่อข่าวสารหรือสิ่งเร้าต่างๆ ด้วยการแสดงออกมาทางพฤติกรรมที่มีต่อข่าวสารแต่ละประเภทที่พบ กล่าวคือเป็นแนวโน้มของผู้บริโภคที่มีอยู่ก่อนจะเปิดรับข่าวสารอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อทัศนคติของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป การรับข่าวสารหรือการใฝ่คว้าจิตใจของผู้บริโภคย่อมจะแตกต่างกันไป และในทำนองเดียวกัน การตอบสนองของผู้บริโภคจะเปลี่ยนไปตามสิ่งเร้าหรือข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

แคลปเปอร์ (Klapper, 1960 pp. 19-25) (อ้างถึงในวีรวรรณ แซ่จ้าว, 2557:11-12) ได้กล่าวว่าขั้นตอนกระบวนการเลือกสรรข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารของบุคคลจากสื่อต่างๆ เปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งกระบวนการเลือกสรรในการเปิดรับข่าวสารด้วยการกลั่นกรองมี 4 ขั้น ดังนี้

1.การเลือกเปิดรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Selective Exposure) เป็นขั้นแรกกระบวนการกลั่นกรองเลือกช่องทางการสื่อสาร(Channel) ของบุคคลที่จะเปิดรับข่าวสารต่างๆ ตามความถนัดและความสนใจในหลายแห่งช่องทาง รวมถึงตามทักษะและความชำนาญ ในการรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลนั้นๆของแต่ละบุคคล เพราะบางคนชอบฟังวิทยุมากกว่าการอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ หรือบางคนมีทักษะความชำนาญการใช้อินเทอร์เน็ต บุคคลนั้นก็จะเลือกใช้ช่องทางอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลเป็นต้น

2.การเลือกข้อมูลข่าวสารตามความสนใจ (Selective Attention) เป็นขั้นที่สอง ในการเลือกสรรการเปิดรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ผู้เปิดรับข่าวสารมักเลือกข้อมูลข่าวสารตามความคิดเห็น ความสนใจ และหลีกเลี่ยงรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีความสอดคล้อง กับความรู้ ความเข้าใจ หรือ

ทัศนคติที่มีอยู่ก่อนแล้ว (Cognitive Dissonance) เพื่อไม่ให้เกิดความไม่สบายใจหรือขัดแย้งกับความคิดของตน

3. การเลือกรับรู้และตีความหมายของข่าวสาร (Selective Perception and Interpretation) เป็นขั้นที่สามของขั้นตอนการเลือกสรรในการเปิดรับข่าวสาร ข้อมูลข่าวสารที่ผู้รับสารได้ทำการเปิดรับ และให้ความสนใจข้อมูลข่าวสารนั้นแล้ว ก็เชื่อว่าเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารนั้นจะถูกผู้รับสารตีความหมายตามเจตนาารมณ์ของผู้ส่งสารเสมอไป เพราะผู้รับสารมักจะเลือกรับรู้ข่าวสาร และตีความหมายของเนื้อหาของข้อมูลนั้นตามทัศนคติความเชื่อ อารมณ์ และประสบการณ์ที่มีอยู่ ก่อนแล้ว ดังนั้นผู้รับสารแต่ละคนก็จะตีความหมายของสารที่ได้รับแตกต่างกันออกไป ซึ่งบางครั้งอาจทำให้ข้อมูลข่าวสารบางส่วนถูกตัดทิ้งไป และความหมายของข้อมูลข่าวสารยังถูกบิดเบือนไปตามแต่ความพอใจ ทัศนคติของแต่ละบุคคลด้วย

4. การเลือกจำข้อมูลข่าวสารที่ได้เปิดรับ (Selective Retention) เป็นกระบวนการเลือกสรรในการเปิดรับข่าวสารขั้นสุดท้าย ผู้รับสารจะเปิดรับข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น ข่าวสารที่ตนเองนั้นเลือกที่จะจดจำไว้ นั้น มักมีเนื้อหาที่ช่วยสนับสนุนความต้องการ ความคิด ทัศนคติ ค่านิยม หรือความเชื่อของแต่ละคนที่มีอยู่ก่อนแล้ว เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเดิมนั้นมีความมั่นคง ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ยากต่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับข้อมูลที่มีความขัดแย้งในส่วนของตนเองไม่เห็นด้วย หรือไม่ สนใจ ข้อมูลเหล่านั้นก็จะถูกลืมและไม่ได้กล่าวถึงหรือนำไปถ่ายทอดต่อไป

McCombs และ Becker (1979) (อ้างถึงใน พิชญ์เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา, 2558:17-18) ได้อธิบายถึงพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารของบุคคลจากสื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการ 4 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อรู้เหตุการณ์ให้เกิดการรับรู้ในสิ่งต่างที่เกิดขึ้น ทันสมัย
2. เพื่อการตัดสินใจ การประเมิน การตัดสินใจ ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนิน

ชีวิตประจำวัน

3. เพื่อจะได้สนทนาเข้าสังคมสามารถพูดคุยกับบุคคลอื่น
4. เพื่อให้มีส่วนร่วมส่วนหนึ่งในเหตุการณ์ต่างๆ นอกจากนั้นประเภทของสื่อที่แตกต่างกันก็

มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้รับสาร Schramm (1973) ได้อธิบายว่าสื่อแต่ละประเภทมีความสามารถในการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไปสื่อประเภทหนึ่งอาจเข้าถึงกลุ่มผู้รับสารบางประเภทได้ดี กว่าสื่ออีกชนิดหนึ่งเช่น ในการสื่อสารเพื่อชักจูงใจ

ส่วนการเปิดรับของ Assael (อ้างถึงใน วรากร หมวดสิงห์,2554:22-23)กล่าวไว้ว่า การที่ ประสานสัมพันธ์ของผู้บริโภคเกิดสิ่งกระตุ้นสิ่งเร้าใจ ผู้บริโภคจะเป็นผู้เลือกเองว่าสิ่งเร้าใจในตรงกับ ความต้องการของเขาหรือไม่ และจะหลีกเลี่ยงสิ่งเร้าใจที่ตนไม่ต้องการสนใจ และเห็นว่าไม่สำคัญ หากผู้บริโภคเลือกกระบวนการเปิดรับก็จะเกิดขึ้น ทั้งนี้การเปิดรับจะมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจ ต้องการรับสารด้วย โดยที่ความตั้งใจ (interest) ความเกี่ยวของ (Involvement) ของผู้บริโภคกับสิ่ง เร้าใจนั้นจะสะท้อนออกมาในระดับของความตั้งใจ (Attention) ที่ผู้บริโภคมีแก่สิ่งเร้าใจนั้น

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่สำคัญที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการเปิดรับสื่อโฆษณานั้นก็คือ เกณฑ์ในการเปิดรับสื่อของผู้รับสาร ดังนี้

1.เลือกรับสื่อที่มีอยู่ (Availability) โดยผู้รับสารจะรับสื่อที่ไม่ต้องมีความพยายามมาก ซึ่ง หมายถึงสื่อที่จัดหามาได้ง่ายกว่าสื่ออื่นๆ

2.เลือกรับสื่อที่สะดวกและนิยม (Convenience and Preferences) ผู้รับสารจะเปิดรับสื่อ ที่มีความสะดวกกับตนเองเป็นหลัก เช่นผู้รับสารบางคนต้องใช้เวลาในการเดินทางอยู่บนรถยนต์ ดังนั้นสื่อที่สะดวกในการเปิดรับก็คือการเปิดฟังวิทยุ เป็นต้น

3.เลือกรับสื่อตามความเคยชิน (Accustomed) ผู้รับสารบางคนจะติดอยู่กับการเปิดรับสื่อ เดิม ๆ ที่เคยชิน ที่ตนเคยเปิดรับอยู่เป็นประจำ ซึ่งมักพบในบุคคลที่มีอายุมาก ถ้าเคยรับสื่อใดก็ มักจะรับสื่อ นั้น ๆ และไม่สนใจสื่อใหม่ ๆ

4.เลือกเปิดรับสื่อตามลักษณะเฉพาะของสื่อ (Characteristic of Media) คุณลักษณะของ สื่อที่มีผลต่อการเลือกเปิดรับของผู้รับสาร เช่น ลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นสื่อที่มีราคาถูก สามารถอ่านข่าวสารได้รายละเอียดมาก และสามารถพกพาไปมาได้ ซึ่ง ผู้รับสารจะเลือกเพราะติดกับลักษณะเฉพาะของสื่อ นั้น ๆ

5.เลือกเปิดรับสื่อที่สอดคล้องกับตนเอง (Consistency)ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อที่มี ความสอดคล้องกับความรู้ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติของตนเอง

สรุปได้ว่ามนุษย์มีความจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ผู้รับสารมีสิทธิในการเลือก เปิดรับสื่อประเภทต่างๆ หรือการเข้าถึงเนื้อหาของข่าวสาร ในการสนองความต้องการของตนเอง สามารถเปิดรับจำนวนครั้ง และความถี่ได้ตามความตั้งใจ ผู้บริโภคจะเปิดรับ และเข้าถึงสื่อก็ ต่อเมื่อต้องการข่าวสารข้อมูลต่างๆ ที่ตนเองมีความสนใจต่อรูปแบบ และเนื้อหาของสาร และมีความตั้งใจที่จะดูอ่านหรือฟัง ตามลักษณะส่วนบุคคล ความต้องการ ทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด และสภาพแวดล้อมในสังคมนั้นๆ เพื่อเป็นปัจจัยประกอบการตัดสินใจของตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ข่าวสารถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญประกอบการตัดสินใจของผู้รับสารให้การเปิดรับข่าวสาร หากมี

ความสนใจ หรือแน่ใจเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งมากเท่าใด ย่อมส่งผลให้ผู้รับสารเปิดรับข่าวสารมากขึ้น และวัตถุประสงค์หรือความต้องการที่จะเปิดรับข่าวสารของแต่ละคนที่แตกต่างกันย่อมทำให้มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันได้ด้วย ยิ่งมีการเปิดรับมากก็ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ หันต่อข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงใช้ในการตัดสินใจ เพื่อความบันเทิง และต้องการมีส่วนร่วมไปกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่จะทำให้ผู้รับสารมีลักษณะการเลือกเปิดรับ และการเข้าถึงสารที่แตกต่างกันออกไป

แนวคิดการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ เป็นแนวคิดการสื่อสารของผู้รับสารเป็นผู้ตัดสินใจ ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ ซึ่ง McQuail, 1987 (อ้างถึงใน ฉัฐมณฑน์ ตั้ง กิจถาวร, 2557:18-19) ได้กล่าวถึงการสื่อสารว่า เป็นการให้และการรับความหมาย การถ่ายทอด และรับสาร ที่รวมถึงแนวคิดการโต้ตอบ แบ่งปัน และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย สื่อจึงถือว่ามีบทบาทในการผลิตและเผยแพร่กระจายสารให้ตรงตามความต้องการของผู้รับสาร ซึ่งสื่อ่นั้นสามารถตอบสนองความต้องการปัจเจกบุคคลได้ 4 ลักษณะ คือ

1. สร้างความบันเทิง (Entertainment) ผู้รับสารบริโภคสื่อเพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เพื่อผ่อนคลายความเครียด เป็นการฆ่าเวลา ระบายอารมณ์ หรือหลีกเลี่ยงจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับชีวิตประจำวัน เป็นการปลีกตัวออกจากโลกแห่งความจริงเข้าไปอยู่ในโลกเสมือนจริงที่สามารถสร้างความสุขได้มากกว่า

2. ใช้เป็นแหล่งที่รวบรวม ข้อมูลข่าวสาร (Information) เพื่อแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ทำให้มีโอกาสในการรับรู้ถึงประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ คำแนะนำ และนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

3. สร้างอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) ผู้รับสารมีลักษณะ เฉพาะเจาะจง และสามารถเลือกสื่อที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก เพื่อสะท้อน สนับสนุนหรือสร้างความต่าง เช่น ในการแสดงตัวตนที่ไม่ใช่ตัวตนบนสังคมออนไลน์ เป็นการสะท้อนความต้องการภายในจิตใจของตนเอง หรือ ต้องการที่จะสร้างโลกใหม่เพื่อมาปกป้องหรือปกปิดตัวตนที่แท้จริงหรือในการทำธุรกิจการใช้ประโยชน์จากสื่อ คือ การสร้างอัตลักษณ์ส่วนบุคคล ได้แก่ การที่บุคคลพัฒนาความเป็นตัวตนจากการใช้สื่อเป็นแหล่งข้อมูล เรียนรู้บุคคลต้นแบบ การใช้ชีวิต สิ่งเหล่านี้จะหล่อหลอมให้เป็นอัต

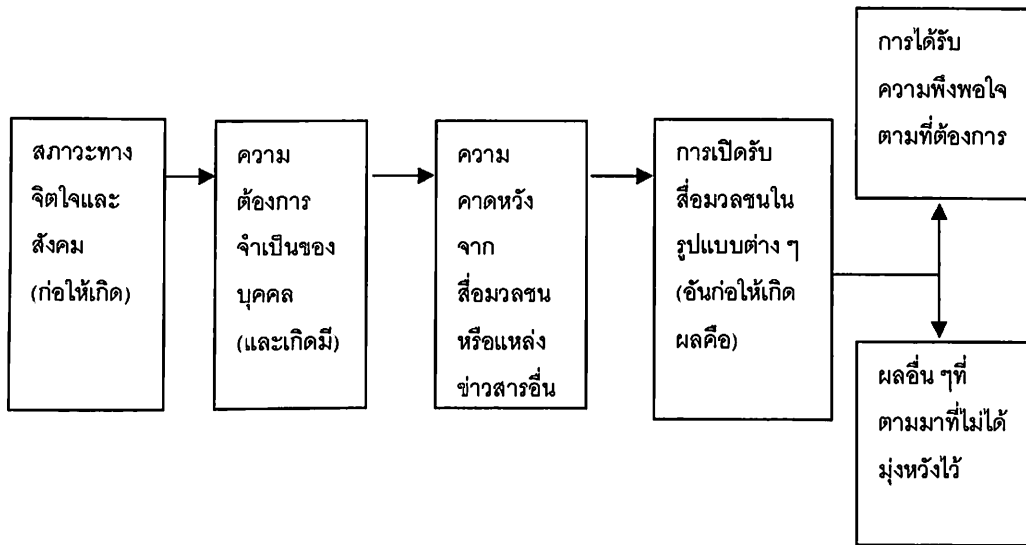
ลักษณะของตนเอง ในทางธุรกิจในยุคการสื่อสารไร้พรมแดนมีความจำเป็นในการสร้างบุคลิกลักษณะของนักธุรกิจถึงแม้จะเป็นการสื่อสารทางอ้อม(ขจรจิต บุนนาค,2557:170-184)

4.การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (Personal Relationships and Social Interaction) ผู้รับสารสามารถเลือกที่จะเปิดรับสื่อที่มีความหลากหลาย เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความสัมพันธ์กับทางสังคม สิ่งที่มีโอกาสไม่ว่าจะเป็น ละคร กีฬา ข่าวเหตุการณ์ หรือกระแสต่าง ๆ ที่กำลังเป็นที่นิยมช่วงเวลานั้น ทำให้ผู้รับสารมีโอกาสนำไปใช้พูดคุยเพื่อก่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อ ลด ความไม่รู้ ให้น้อยลง เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แง่คิด ทศนคติต่อกัน และทำให้ผู้รับสารมี ความรู้เพิ่มมากขึ้นจากการสื่อสารในแต่ละครั้งด้วย

แคทซ์ และคณะ (Katz, et al., 1973) (อ้างถึงใน พรนับพัน ชูพินิจ,2554:13-15) ได้อธิบายแบบแผนการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของผู้รับสาร ดังนี้ แนวทางการศึกษาการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ คือ การศึกษาผู้รับสารเกี่ยวกับ

- 1.สภาวะทางสังคมและจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิด
- 2.ความต้องการความจำเป็นของบุคคล และเกิดมี
- 3.ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่นๆ แล้วนำไปสู่
- 4.การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ กันก่อให้เกิดผล คือ
- 5.การได้รับความพึงพอใจที่ต้องการ
- 6.ผลอื่นๆ ที่ตามมาซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้ก็ได้

องค์ประกอบต่างๆ เกี่ยวกับแนวคิดในเรื่องของการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน มีรูปแบบจำลองได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.1 : แบบจำลององค์ประกอบของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
ที่มา : พีระ จิโรสภณ.(2547) พฤติกรรมการเลือกเปิดรับและแสวงหาข่าวสารสื่อมวลชน.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

แบบจำลองที่สร้างขึ้นสามารถอธิบายได้ดังนี้ คือ สภาวะของสังคม และจิตใจที่แตกต่างกันก่อให้เกิดมนุษย์ เกิดความต้องการที่แตกต่างกัน และความต้องการที่แตกต่างกันนี้ ทำให้แต่ละคนคาดคะเนว่า สื่อแต่ละประเภทจะสนองความพึงพอใจได้แตกต่างกันออกไปด้วย ดังนั้น ลักษณะการใช้สื่อของบุคคลที่มีความต้องการไม่เหมือนกันจะแตกต่างกันไป ขั้นสุดท้ายคือความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อจะแตกต่างกันออกไปด้วย คำอธิบายเกี่ยวกับแบบจำลองนี้ อาจยกเป็นตัวอย่างให้เห็น ในกรณีที่ปัจเจกบุคคลผู้หนึ่ง ซึ่งมีความต้องการตามสภาวะทางจิตใจและสังคม เช่น ต้องการเป็นคนรอบรู้ ทันสมัย เพื่อเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น และมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสาร

จากสื่อมวลชนจะสนองความต้องการของเขาได้ เขาจึงเลือกใช้สื่อมวลชนโดยเลือกดูรายการข่าวจากวิทยุโทรทัศน์ ฟังข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียง หรืออ่านข่าวจากสิ่งพิมพ์ที่ จะช่วยให้เขาได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการคือเป็นผู้รอบรู้ทันสมัยขณะเดียวกัน ผลจากการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกวันนี้ก็อาจมีผลอื่นตามมานอกเหนือจากการเป็นผู้รอบรู้ทันสมัย

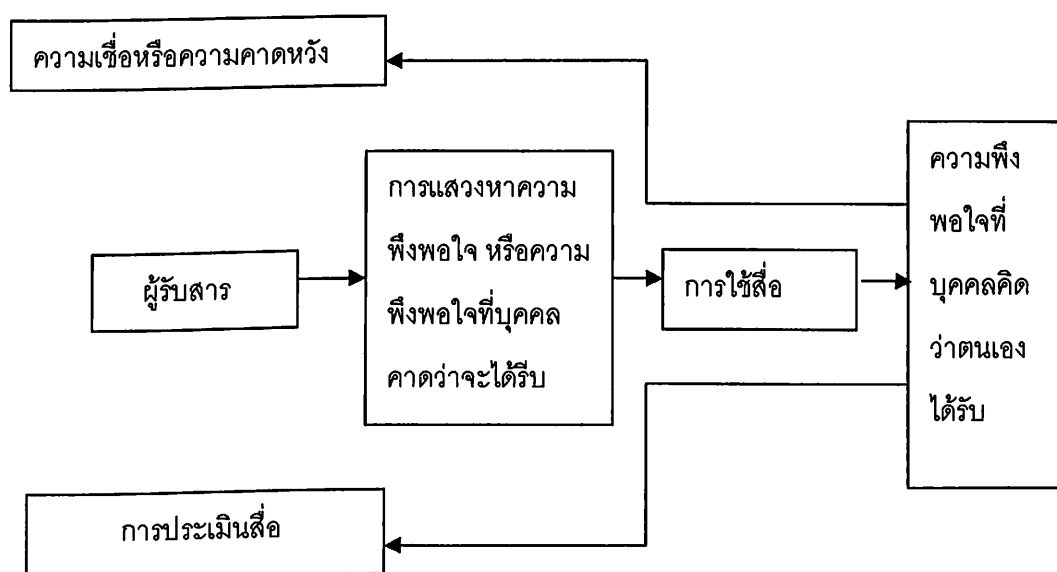
เช่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยและพฤติกรรมบางอย่างได้เช่นกัน แต่เหตุผลในการใช้สื่อของบุคคลมีรากฐานมาจากสภาวะด้านจิตวิทยาซึ่งทำให้บุคคลมองเห็นว่ามีปัญหาเกิดขึ้น การใช้สื่อจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหา เช่น เพื่อแสวงหาข่าวสาร เพื่อการติดต่อกับสังคม เพื่อช่วยให้ลืมปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อการเรียนรู้จากสังคม และเพื่อการพัฒนา ถ้าบุคคลรับสื่อทั่วไปโดยไม่เลือกสื่อนั้นก็จะมีบทบาทเป็นเครื่องมือของผู้รับสื่อในการแก้ปัญหาดังที่ผู้รับสื่อต้องการ (พรนับพัน ชูพินิจ, 2554:14-15)

ส่วนพฤติกรรมกรรมการรับสารของมนุษย์ จึงเป็นสิ่งที่เกิดจากปฏิกิริยาตอบโต้ต่อความต้องการของมนุษย์เอง ที่จะรักษารูปแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาให้ระบบชีวิตของตนเองอยู่ได้อย่างปกติ ดังนั้น ทฤษฎีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากสื่อนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้สื่อหรือผู้รับสาร อะไรคือความต้องการ แรงจูงใจที่จะเลือกเปิดรับข่าวสาร เช่นเดียวกับผู้ชมรายการข่าวก็ต้องการแสวงหาสื่อที่มาช่วยตอบสนองความต้องการของตน โดยอาจเลือกเปิดรับชมจากปัจจัยต่างๆของรายการ ไม่ว่าจะเป็น เนื้อหารายการ รูปแบบรายการ ตัวผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมรายการ เสื้อผ้าของผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมรายการ เหล่านี้ล้วนมีส่วนในการตัดสินใจ ทั้งยังมีความต้องการใช้สื่อเพื่อไปเติมเต็มในชีวิต เช่น ต้องการรับรู้ความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ หรือเพื่อต้องการมีเรื่องสนทนากับผู้อื่น อย่างไรก็ตามในการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อ นั้น ผู้รับสารจำเป็นต้องมีความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งจากสื่อก่อน จึงมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจนั้นได้ แคทซ์ (Katz et al., 1974, p.127) ได้แบ่งกลุ่มความต้องการดังนี้

1. Cognitive Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับ ข่าวสาร ความรู้ และความเข้าใจในตัวเองบุคคล เหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆ
2. Affective Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับ ความพึงพอใจ หรือได้รับประสบการณ์ทางอารมณ์ รวมทั้งในเรื่องของความสวยงามหรือศิลปะต่างๆ
3. Personal Integrative Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับ ความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคง และสถานภาพอันเป็นที่ยอมรับ
4. Social Integrative Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชน เพื่อจะได้รับ ความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคง และสถานภาพอันเป็นที่ยอมรับกับครอบครัว ในสังคมกลุ่มเพื่อน

5. Escape Need คือ ความต้องการผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อหลีกเลี่ยงหนีสภาพความเป็นจริงชั่วขณะหลังจากทราบแง่มุมแนวคิดต่างๆ ของทฤษฎีที่นักสื่อสารมวลชนหลายคนได้ให้ข้อเสนอแนะไว้มากมายดังกล่าวแล้ว ควรจะศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากการแสวงหาความพึงพอใจจากการใช้สื่อ (Gratification Sought) นั้น เป็นจุดที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมต่างๆ เกิดขึ้นจากแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคล การแสวงหาความพึงพอใจจึงมีตัวแปรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

1. ความคาดหวัง (Expectation) ได้แก่ การตระหนักว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีหน้าที่ หรือคุณสมบัติเฉพาะตัว หรือพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ความคาดหวังที่บุคคลมีต่อสื่อก็คือ ความเชื่อของบุคคลที่เชื่อว่าสื่อนั้นมีศักยภาพพอที่จะให้ประโยชน์และความพึงพอใจแก่ตน และเป็นแรงจูงใจให้บุคคลเปิดรับสื่อนั้น ปาล์มกรีน และ เรย์เบิร์น (Palmgreen & Rayburn, 1985, p.26 อ้างถึงใน พิมพลอย บัณฑิตโย, 2551) ได้ร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อและความพึงพอใจ และได้สร้างแบบจำลองขึ้นมา เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ตามแนวคิดนี้ เรียกว่า Expectancy Value ซึ่งมีรูปแบบจำลองดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.2 : แสดงกระบวนการของความพึงพอใจ

ที่มา: สุภาวัฒน์ สงวนงาม (2557) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเนชั่น

จากภาพจะเห็นได้ว่าการแสวงหาความพึงพอใจจากสื่อ เกิดจากความคาดหวังและการประเมินค่าในตัวสื่อ การแสวงหาความพึงพอใจจะนำไปสู่การเปิดรับ การใช้สื่อ ทำให้เกิดความพึงพอใจที่บุคคลได้รับหรือเชื่อว่าได้รับแล้ว ส่งผลย้อนกลับไปสนับสนุนหรือเปลี่ยนแปลงความเชื่อถือหรือความคาดหวังเดิมที่มีอยู่ของบุคคลกับคุณสมบัติของสื่อหรือเนื้อหาของสื่อที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ (Gratification Related Attributes) ซึ่งเป็นผลของความต้องการและค่านิยมของแต่ละบุคคล เช่นหากบุคคลประเมินค่าข่าวสารข้อมูลในทางบวก และคาดว่าโทรทัศน์สามารถให้ข่าวสารข้อมูลเช่นนั้นบุคคลจะมีความเคลื่อนไหวเพื่อแสวงหาข้อมูลข่าวสารดังกล่าวผ่านสื่อโทรทัศน์

บุคคลผู้หนึ่งมีความต้องการตามสภาวะจิตใจและสังคม เช่น ถ้าต้องการเป็นคนรอบรู้ทันสมัย เพื่อเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นในสังคม และมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสารจากสื่อจะช่วยตอบสนองความต้องการของเข้าได้ เขาจึงประเมินสื่อแต่ละประเภทนั้นๆ ว่า น่าจะให้ข่าวสารเขาได้ จากนั้นจึงเกิดการแสวงหาความพึงพอใจที่บุคคลคาดว่าจะได้รับ นำไปสู่การเลือกใช้สื่อ โดยการเลือกดูข่าวจากรายการโทรทัศน์ที่น่าเชื่อถือแบบจำลองการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อความพึงพอใจนี้ได้อธิบายกระบวนการรับสารจากสื่อมวลชน และการใช้สื่อมวลชนโดยปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้สื่อการเลือกบริโภคสื่อ ขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง แต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์มีความตั้งใจ และความต้องการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนเพื่อมาสนองความพึงพอใจของตนเองด้วยเหตุผลที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเลือกเปิดรับสารที่กล่าวถึงอิทธิพลต่างๆ ที่มีผลต่อการเลือกแสวงหาข่าวสารเพื่อมาสนองความต้องการของผู้รับสาร ที่มีพฤติกรรมใช้สื่อเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านความพึงพอใจ ซึ่งเป็นจุดประสงค์หลักของการเปิดรับข่าวสาร

2. ความพึงพอใจจากสื่อ (Gratification) ความพึงพอใจจากสื่อ เรามักนึกถึงความพึงพอใจที่เราได้รับจากการเปิดรับสื่อ แต่ความพึงพอใจจากสื่อ สามารถตีความหมายได้ 2 ประเด็นคือ

2.1 ความพึงพอใจที่บุคคลแสวงหาจากสื่อ (Gratification Sought) เป็นการมองในแง่ผลจากความเชื่อหรือความคาดหวังของบุคคล ตลอดจนการประเมินค่าเกี่ยวกับความพึงพอใจที่สื่อจะพึงให้ได้ อันเป็นแรงจูงใจและผลักดันให้บุคคลเปิดรับสื่อหรือเนื้อหาประเภทต่างๆ นักทฤษฎีหลายท่านเรียกความพึงพอใจที่บุคคลแสวงหาจากสื่อนี้ อีกอย่างหนึ่งว่า ความพึงพอใจที่บุคคลคาดว่าจะได้รับจากสื่อ (Perceived Gratification Obtained)

2.2 ความพึงพอใจที่บุคคลได้รับจากสื่อ (Gratification Obtained) เป็นการมองในแง่ผลที่บุคคลได้รับหลังจากการเปิดรับสื่อ หรือเนื้อหาของสื่อประเภทต่างๆ ซึ่งจะย้อนกลับไปสนับสนุน หรือเปลี่ยนแปลงตามความเชื่อมั่น เมื่อกล่าวถึงความพึงพอใจจากสื่อ สรุปความหมายความพึงพอใจที่บุคคลแสวงหาจากสื่ออันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้บุคคลนั้นเปิดรับชมสื่อด้วยเนื้อหาประเภทต่างๆ ประเด็นนี้เน้นสาเหตุทำให้บุคคลเปิดรับชมสื่อเพื่อตอบสนองความพึงพอใจมาใช้อธิบายแรงจูงใจ ปัจจัยมีผลให้บุคคลเลือกรับชมรายการ และอธิบายถึงพฤติกรรมกรับชมรายการร่วมกับทฤษฎีการเปิดรับสื่อ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (สุภวัฒน์ สงวนงาม, 2557: 22-24)

ดังนั้นอาจจะสรุปได้ว่า การสื่อสารเป็นการรับความหมายถ่ายทอดและรับสาร สื่อมีหน้าที่ผลิตและเผยแพร่การกระจายสารให้ตรงตามความต้องการของผู้รับสาร ที่มีปัจจัยสร้างความบันเทิง เป็นแหล่งร่วมข้อมูล สร้างอัตลักษณ์ส่วนตัว หรือสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม สื่อแต่ละประเภทจะต้องสนองความพึงพอใจได้แตกต่างกันด้วย ซึ่งจะช่วยให้เขาได้รับความพึงพอใจตามความต้องการ ทำให้เป็นผู้รอบรู้ทันสมัย และเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ รวมถึงเปลี่ยนนิสัยพฤติกรรมบางอย่างได้ แต่พฤติกรรมกรับสารของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดจากปฏิกิริยาตอบโต้ความต้องการ ในขณะที่การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของการรับสาร อาจจะแตกต่างกันไปตามปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ หรือปัจจัยทางสังคม ซึ่งทฤษฎีการการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ มีความแตกต่างระหว่างบุคคลจะสามารถอธิบายหลักการดังกล่าวได้ละเอียดยิ่งขึ้น ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ มาเป็นกรอบในการวิจัยในครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรนั้บพัน ชูพินิจ (2554) การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากนิตยสาร a day BULLETIN ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีถึงอายุ 35 ปี ผลการวิจัยมีความพึงพอใจจากนิตยสาร a day BULLETIN อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านเนื้อหาและวิธีการนำเสนอมีความพึงพอใจ คอลัมน์ GOODNEWS: นำเสนอข่าวสารดี ๆ รอบโลก ประจำสัปดาห์มากที่สุด และด้านรูปแบบมีความพึงพอใจต่อขนาดของเล่ม จะนำเสนอเนื้อหาโดยแบ่งออกเป็นคอลัมน์ต่าง ๆ ดังนี้ 1) คอลัมน์ GOODNEWS: นำเสนอข่าวสารดี ๆ รอบโลกประจำสัปดาห์ 2) คอลัมน์ INTERVIEW: เปิดเผยตัวตน ความคิด และชีวิตของคนดัง 3) คอลัมน์ A MUST: แนะนำสินค้าใหม่ ๆ 4) คอลัมน์ SHOPPING: แฟชั่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า ฯลฯ 5) คอลัมน์ CALENDAR: กิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ 6) คอลัมน์ HOME MADE: บ้านและสวน 7) คอลัมน์ HEAL AND HEART: ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ 8) คอลัมน์ ALL ABOUT BIZ: เคล็ดลับการทำธุรกิจ 9) คอลัมน์ THE WORD: ประโยคดี ๆ จากทั่วโลก และ 10) คอลัมน์ THE GUEST: แนะนำบุคคลที่มีความสามารถในอาชีพต่าง ๆ กล่าวได้ว่า นิตยสาร a day BULLETIN มีเนื้อหาที่ครอบคลุมวิถีการดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพมหานครทั้งเพศชายและเพศหญิงตั้งแต่เรื่องภายในบ้านจนถึงเรื่องภายในที่ทำงาน ดังนั้นผู้อ่านนิตยสาร a day BULLETIN จึงสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเอง ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกพึงพอใจต่อการอ่านนิตยสาร a day BULLETIN อยู่ในระดับมาก

สุกัญญา จินวงศ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ประเด็น ความถี่ และทิศทางการนำเสนอข่าว ภาพข่าว และบทบรรณาธิการ กรณี: การชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน ผลการวิจัยพบว่า 1. ประเด็นและความถี่ในการเสนอข่าวสารในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวสารสลายการชุมนุมมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอร้อยละ 25.68 ส่วนหนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอร้อยละ 23.93 2. ทิศทางการนำเสนอพาดหัวข่าวเกี่ยวกับการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ทั้งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนมีทิศทางการนำเสนอที่แตกต่างกัน หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอพาดหัวข่าวไปในทิศทางลบต่อการชุมนุมของกลุ่ม นปช. มากที่สุดร้อยละ 43.28 ส่วนหนังสือพิมพ์มติชนให้ความสำคัญในการพาดหัวข่าวในทิศทางเป็นกลางมากที่สุดร้อยละ 41.89 3. ทิศทางการนำเสนอภาพข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนมีการนำเสนอภาพข่าวไปในทิศทางที่เป็นลบต่อการชุมนุมของกลุ่ม นปช. มากที่สุด โดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอร้อยละ 41.03 ส่วนหนังสือพิมพ์มติ

ชนนาเสนอร้อยละ38.75 4.ทิศทางของบทบรรณาธิการต่อการชุมนุมของกลุ่ม นปช.ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจะนาเสนอในทิศทางลบต่อการชุมนุมของกลุ่มนปช.มากที่สุดถึงร้อยละ 53.85 ส่วนการนาเสนอบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์มติชนกลับให้ความสำคัญต่อการนาเสนอในทิศทางเป็นกลางมากที่สุดถึงร้อยละ 42.0

สถาพร สิงหะ (2556) ได้ทำวิจัยการเปิดรับสื่อ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจกับการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกของนักดำน้ำชาวไทย โดยเก็บตัวอย่างประชากรนักดำน้ำชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวแบบดำน้ำภายในประเทศไทย ทั้งเพศชายและหญิง จากเครือข่ายกลุ่มดำน้ำต่างๆ ที่นิยมท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกในประเทศไทย มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 26 -35 ปี เป็นส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 40,001 บาทขึ้นไป โดยสำเร็จหลักสูตรการดำน้ำลึกในระดับ Advanced Open Water ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำน้ำลึกมากกว่า 6 ปีขึ้นไป และในระยะเวลา 3 ปี ที่ผ่านมาได้มีการเดินทางท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกมากกว่า 6 ทริปขึ้นไปโดยเดินทางไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างตามสถานที่หรือแหล่งดำน้ำต่างๆ ที่ได้รับความนิยมจากนักดำน้ำชาวไทย สรุปใจความสำคัญได้ว่า สื่อที่นักดำน้ำชาวไทยใช้ประกอบการตัดสินใจท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกคือ สื่ออินเทอร์เน็ต (Internet Media) และสื่อบุคคล (Personal Media) สื่อมวลชน (Mass Media) นั้นไม่ได้มีผลกับการตัดสินใจท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกของนักดำน้ำชาวไทย เพราะฉะนั้นในการสื่อสารกับนักดำน้ำชาวไทยนั้นสื่อดั้งเดิม (Traditional Media) เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ ไม่ใช่สื่อที่ดีที่สุดในการสื่อสาร ควรเลือกใช้สื่อใหม่ (New Media) เช่น Website Blog Facebook หรือ Instagram เป็นช่องทางในการสื่อสารกับนักดำน้ำชาวไทยในส่วนพฤติกรรม การตัดสินใจท่องเที่ยวนั้นสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึก เพื่อพักผ่อน และเพื่อความบันเทิง ในด้านการนำข้อมูลจากสื่อมาใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกนั้นกลุ่มตัวอย่างมีการนำข้อมูลจาก สื่อบุคคล และข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต มาใช้ในการตัดสินใจท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึก ในด้านแหล่งดำน้ำที่กลุ่มตัวอย่างไปท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกบ่อยที่สุดคือแหล่งดำน้ำฝั่งอันดามัน ด้านช่วงเวลาของกลุ่มตัวอย่างนิยมเลือกที่จะท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกนั้น คือ ช่วงวันหยุดเทศกาล โดยกลุ่มตัวอย่างมักจะเดินทางท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกกับกลุ่มน้ำ เป็นส่วนใหญ่ และสถานที่พักผ่อนในระหว่างท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกนั้น คือ บนเรือ Liveaboard

นุชจรี คำโชติรส (2556) การเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจสื่อเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ในกลุ่มตัวอย่างจากผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 300 คน ในระหว่างเดือนพฤษภาคม - เดือนสิงหาคม 2556 ผลการวิจัยพบว่า

ความต้องการมีด้านร่างกาย และอารมณ์-สังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคาดหวังด้านเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอ ผู้สูงอายุที่มีความต้องการหรือมีการประเมินว่าร่างกายของตนเองมีสุขภาพดีและสภาพจิตใจ นอกจากนี้ยังพบว่าความคาดหวังที่มีต่อเนื้อหาสื่อ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดรับสื่อนิยายสาร สื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์ และความคาดหวังที่มีต่อรูปแบบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ และสื่ออินเทอร์เน็ต การนำเสนอมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ความคาดหวังที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ ความคาดหวังที่มีต่อเนื้อหา และรูปแบบมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาป้องกันโรค เสริมสร้างสุขภาพ การรักษาอาการเจ็บป่วย และการฟื้นฟูสุขภาพกายและใจ ความถี่ในการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจที่มีต่อเนื้อหาและระยะเวลาการนำเสนอ ความถี่ในการเปิดรับสื่อวิทยุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจที่มีต่อเนื้อหา

อย่างไรก็ตามพบว่า ความถี่ในการเปิดรับสื่อวิทยุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจที่มีต่อเนื้อหาแต่ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการนำเสนอ เนื่องจากผู้สูงอายุเปิดรับด้วยความถี่เท่ากันจึงทำให้ไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว ความถี่ในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อ ความถี่ในการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่มีต่อระยะเวลาการนำเสนอ ความถี่ในการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ การเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การวินิจฉัยโรค และการรักษาพยาบาล โดยเฉพาะสื่อ นิตยสาร ส่วนสื่อวิทยุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการส่งเสริมสุขภาพ การเปิดรับสื่อวิทยุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำไปใช้ประโยชน์ สำหรับการส่งเสริมสุขภาพ ความถี่ในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ ส่วนความถี่ในการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันโรค การวินิจฉัยโรค และการรักษาพยาบาล สื่อที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ประโยชน์ โดยพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และระยะเวลาการนำเสนอมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การวินิจฉัยโรค และการรักษาพยาบาล

ชฎาภรณ์ สนวนแสน (2556) ได้ทำการวิจัยศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับ แรงจูงใจ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยของกลุ่มผู้อ่านในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และหาความสัมพันธ์ของลักษณะ

ทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับแรงจูงใจในการอ่าน ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้อ่านเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นและแบบโควตาตามเขตการปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะทางประชากรของผู้อ่านเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 18-30 ปีมีการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานในบริษัทเอกชน และมีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท 2) พฤติกรรมการเปิดรับเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยของผู้อ่านส่วนใหญ่ คือ มีระยะเวลาเปิดรับน้อยกว่า 1 ปีใช้เวลาอ่านน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน เข้าอ่านเว็บไซต์จำนวน 5 ครั้งต่อวัน โดยใช้โน้ตบุ๊กในการเข้าถึง เปิดรับข่าวประเภทข่าวบันเทิง ท่องเที่ยว กีฬา และเปิดรับเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมากที่สุด 3) แรงจูงใจในการเปิดรับเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยของผู้อ่านส่วนใหญ่ คือ ความสะดวกสบายและง่ายต่อการเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา 4) ความพึงพอใจต่อเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยของผู้อ่านส่วนใหญ่ คือ สามารถอ่านข้อมูลย้อนหลังได้ 5) การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยของผู้อ่านส่วนใหญ่ คือ เพื่อประมวลข่าวจากหนังสือพิมพ์หลายฉบับได้อย่างรวดเร็ว 6) ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ผู้อ่านที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ส่วนตัวต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยแตกต่างกัน ยกเว้นผู้อ่านที่มีอายุแตกต่างกัน ส่วนผู้อ่านที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ส่วนตัวต่อเดือนแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการอ่านและความพึงพอใจต่อเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยไม่แตกต่างกัน และ 7) ผลการวิจัยความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า แรงจูงใจในการอ่านและการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในรูปแบบสื่อบนเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทย

ณัฐกมล คงดี (2554) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะผลิตภัณฑ์และความพึงพอใจต่อหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ของผู้อ่านในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี โดยมากมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยเดือนละ 10,001-30,000 บาท มีทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์ในหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมีความพึงพอใจในหนังสือโพสต์ทูเดย์ โดยรวมอยู่ในระดับพอใจมาก ผู้อ่านหนังสือโพสต์ทูเดย์ที่มีอายุระดับการศึกษา อาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทัศนคติต่อหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ของผู้อ่านด้านความหลากหลาย และด้านคุณภาพ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ของผู้อ่านในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยสรุปว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆข้างต้นมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงพฤติกรรม การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจผู้อ่านที่มีต่อหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป